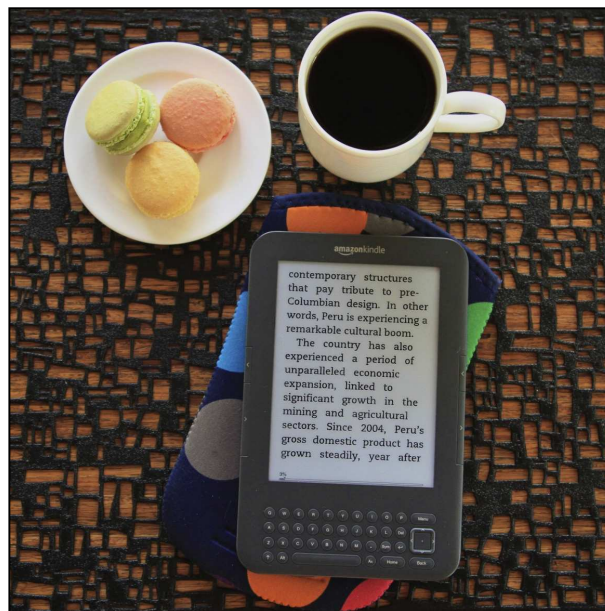

Laikus olvasás – vagy mindenki profi, aki könyvet vesz a kezébe?

Az elektronikus könyv térhódítása az olvasni szeretők, olvasást vállalók számára egy új világot hozott. Gyakorlatilag megnyílt a lehetősége annak, hogy a könyvértézők ingyenesen saját könyvtárat állítsanak fel. Tízezrével juthatnak az érdeklődők szabad letöltésű magyar nyelvű könyvekhez. Ez a lehetőség nem jelent mást, mint hogy többet olvashat az eddigieknél, akinek van hozzá motivációja?

A kutatások azt mutatják, hogy ennél többről van szó. A *Personal Library* (PL), az e-magánkönyvtár átalakítja az olvasó viszonyát a könyvhöz, a végtelen szövegbirodalomhoz. A médiatársadalom peremére szorult irodalmiság az elektronikus könyv megjelenésével újra középponti szerephez juthat. Ahogy Kulcsár Szabó Ernő akadémikus is megállapítja: „A technológizált írásban látható nyelvként működő irodalmi szövegnek ugyanis nemcsak a hangot és beszédet meghaladó közlési lehetőségei tágultak ki, hanem a diszkurzív befogadóképessége is.” Azaz visszatérhet az irodalom oda, ahonnan talán elindult: egy kulturális közösség minden tagjának egyformán és egyszerre jelenthet alkotói és befogadói élményt. Az irodalom egészen új körülmények között, a mediatizált kulturális nyilvánosság informatikai horizontjában a különféle kultúraalkotó csoportok közötti kiegyenlítődést is jelentheti.

Kulcsár Szabó Ernő „Betű vagy szellem” című tanulmányában felmerül egy már évezredek óta megválaszoltnak hitt kérdés: mi is az irodalom egyáltalán? Éppen a XXI. században mi is az a literatúra nevű műveltségi csodabogár? Meg tudjuk-e mondani általános érvénnyel a mai technológizált, számítógép-kreációs kultúrában, hogy mi tesz egy nyelvi képződményt irodalomká? Egy lehetséges válasz a szerző (Kittler gondolatisága alapján) szerint: irodalom egyáltalán csak addig lesz, amíg legalább egyvalamiben többre képes a lehetőségeik tekintetében korlátlan (?) technikai médiumoknál.

E-book és hagyományos kellemességhangulat: kávé és süti az olvasáshoz

A mű auratikus (hangulati kisugárzása) létmódja veszélybe kerül a képernyős olvasásban? Alapos vizsgálódások zajlanak ebben a témában. Az mindenesetre máris kiviláglott: az informatika által nyújtott könyvelérés végtelen gazdagsága előtérbe állította a hagyományos irodalomkutatás mellett a halványan mindig is létezett, de napjainkra felerősödött olvasókutatást is. A produkciós (alkotói) irodalomközpontúság mellett megjelent a recepciós (befogadói) irodalomszemlélet is. Ismét Kulcsár Szabó Ernő írását idézve: „Az irodalmi szöveg itt ugyanis, bár létét mindig valamely közlési szándéknak köszönheti, a kétirányú kommunikációs modellben már nem saját eredetének materiális lenyomataként vagy a szerzői intenciók végrehajtójaként viselkedik, hanem olyan kultúrtechnikai médiumként, amely maga rendelkezik önálló esztétikai jelentéspotenciállal.”

Az elektronikus könyv nem a nyomtatott kiadvány meghaladása, vagy még határozottabban fogalmazva, megszüntetője. A két szövegjegyzési technika – print és elektronikus – nem az egymás

megsemmisítésére irányuló origó felé halad, éppen ellenkezőleg: fejlődésük épp azáltal biztosított, hogy egymásra hatásuk nyomán felszínre kerülhetnek rejtett médiális tartalékaik. Ismét Kulcsár Szabó Ernő szavaival: *„Az irodalmi kommunikáció kiegyensúlyozott modelljében a szöveg megtartja ugyan a maga anyagszerű identitását, művé azonban a recepcióval (befogadás, azaz olvasás) való találkozás eseményében válik.”*

Az idézetek származnak: Kulcsár Szabó Ernő: *Megkülönböztetések. Médium és jelentés az irodalmi modernségben*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2010. In: *Laikus olvasás és esztétikai megkülönböztetés. Avagy a műveltségi irodalomeszmény vége (?)*. p. 118–135.

/Forrás: <http://konyvkonnektor.hu/?p=4361>/

(F.Iné)